

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії

Ігор РОМАНЮК

«___» _____ 2024 року

ПРОГРАМА

фахового іспиту для осіб, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня "бакалавр" на основі раніше здобутого ступеня бакалавра чи магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

Спеціальність: 263 "Цивільна безпека"

Освітньо-професійна програма: "Цивільний захист"

Харків - 2024

ВСТУП

Фаховий іспит проводиться з метою перевірки та оцінки теоретичної підготовки вступника, встановлення рівня його знань з основних фахових дисциплін за відповідною освітньо-професійною програмою.

Фаховий іспит проводиться в усній формі з використанням трьох теоретичних питань, що наведені у білетах.

Час на підготовку до відповіді складає 30 хвилин.

Для складання випробування вступник може використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом іспиту вступнику використовувати суворо забороняється.

У разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамостійної підготовки до відповіді, голова фахової атестаційної комісії має право видалити вступника з випробування з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ФАХОВОГО ІСПИТУ

Рівень знань кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за стобальною шкалою (від 100 до 200) за такими критеріями:

Кількість балів	Критерії, за якими оцінюється відповідь
190 – 200	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила в конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією а мовну культуру.
189-160	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, при цьому можливі 1-2 негрубі помилки; логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила у конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією.
135-159	Кандидат на навчання показав знання основного матеріалу, але не розкрив його деталей, припустився при цьому 2-3 грубих помилок, або дав неточні формулювання.
100-134	Кандидат на навчання знає незначну частину програмного матеріалу, у відповідях на теоретичні та практичні питання припускається грубих помилок, слабо володіє спеціальною термінологією.
0-99	Кандидат на навчання не знає значної частини програмного матеріалу, не може надати відповіді на теоретичні та

практичні питання, не володіє спеціальною термінологією, має низьку мовну культуру.

В разі отримання кандидатом на навчання менше 100 балів, фаховий іспит вважається не складеним, а такій особі відмовляється в подальшій участі в конкурсі на зарахування на навчання.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ.

2.1. Перелік тем з навчальної дисципліни «Професійна підготовка рятувальника»

1. Засоби індивідуального захисту рятувальника.
2. Пожежні рукава та рукавне обладнання.
3. Пожежні стволи. Обладнання для утворення повітряно-механічної піни.
4. Переносні пожежні драбини.
5. Механізований та немеханізований аварійно-рятувальний інструмент. Призначення, класифікація та тактико-технічні характеристики.
6. Загальні відомості про горіння та горючі речовини.
7. Первинні засоби пожежогасіння.
8. Ручні та пересувні вогнегасники.
9. Загальні відомості про протипожежне водопостачання.
10. Призначення, тактико-технічні характеристики та комплектація пожежної та аварійно-рятувальної техніки.
11. Організація караульної служби в підрозділах ОРС ЦЗ.
12. Вимоги безпеки праці до службових приміщень та споруд.
13. Внутрішній наряд караулу.
14. Постова та дозорна служба.
15. Організація проведення зміни чергових змін в підрозділах ОРС ЦЗ.
16. Збір, виїзд, порядок слідування за сигналом «Тривога».
17. Оперативне розгортання сил та засобів.
18. Обов'язки особового складу під час ведення оперативних дій.

2.2. Перелік тем з навчальної дисципліни «Організація роботи у непридатному для дихання середовищі»

1. Організація роботи у непридатному для дихання середовищі, мета та завдання.
2. Засоби індивідуального захисту пожежного-рятувальника
3. Основні поняття про фізіологію дихання, продукти горіння та їх вплив на організм людини
4. Класифікація засобів індивідуального захисту органів дихання (ЗІЗОД)
5. Будова та принцип роботи апаратів на стисненому повітрі (АСП)
6. Особливості будови та принципу роботи АСП Drager
7. Особливості будови та принципу роботи АСП Auer
8. Виконання перевірки № 1 АСП

9. Виконання оперативної перевірки АСП
10. Розрахунки тиску та часу виходу ланки при роботі в АСП
11. Виконання обов'язків постового на посту безпеки
12. Правила роботи в АСП
13. Порядок включення і виключення із АСП
14. Спорядження ланки ГДЗС і організація зв'язку
15. Порядок переміщення ланки в непридатному для дихання середовищі
16. Порядок пошуку і рятування людей ланкою ГДЗС
17. Організація роботи ланок ГДЗС в умовах високої та низької температури
18. Правила безпеки при роботі в АСП
19. Робота в АСП на свіжому повітрі (ходьба та нешвидкий біг)
20. Робота з рятувальною мотузкою в АСП (закріплення за конструкцію)
21. Робота з рятувальною мотузкою в АСП (подвійна рятувальна петля)
22. Подолання смуги психологічної підготовки
23. Робота в АСП в замкненому просторі
24. Робота з драбинами в АСП (прокладка рукавної лінії по висувній драбині в АСП)
25. Робота в АСП в складі ланки ГДЗС в непридатному для дихання середовищі
26. Отримання допуску до самостійної роботи в АСП

2.3. Перелік тем з навчальної дисципліни «Первинна військово-професійна підготовка»

1. Основи загальновійськового бою.
2. Дії бійця в бою.
3. Сутність дисципліни в підрозділах ДСНС України. Підйом за бойовою тривоною і сигналом «Збір!».
4. Поняття про тактичну медицину. Засоби індивідуального медичного оснащення (АМВІ).
5. Допомога під вогнем (у секторі обстрілу). Допомога на полі бою (у секторі укриття).
6. Серцево-судинні порушення. Види ушкоджень.
7. Евакуація пораненого в укриття в бойових і небойових умовах. Послідовність надання медичної допомоги.
8. Особливості вивчення та аналізу місцевості по топографічних картах підрозділами ДСНС. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт.
9. Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічних картах. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах.
10. Прямокутні та географічні координати об'єктів.
11. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.

12. Орієнтування на місцевості без карти. Сучасні способи та засоби навігації.
13. Основи фортифікації.
14. Вибухові суміші та речовини. Вибухонебезпечні предмети. Заходи безпеки при поводженні з ними. Вибухобезпека.
15. Порядок виявлення інженерних боєприпасів. Порядок обладнання індивідуального окопу.
16. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї.
17. Заходи безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами. Екіпірування під час проведення стрільб.
18. Матеріальна частина автоматів Калашникова. Прийоми та правила стрільби з автоматів.
19. Практичне заняття. Ведення вогню з автоматів за умовами вправ курсу стрільб.
20. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки UR-10.
21. Основні поняття про зброю масового ураження та наслідки руйнувань (аварій) радіаційно та хімічно небезпечних об'єктів. Засоби індивідуального захисту та порядок користування ними.
22. Сутність та основні показники радіоактивності. Біологічна дія іонізуючого випромінювання та заходи захисту від нього.
23. Методика прогнозування і оцінки радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО).
24. Класифікація та принципи побудови засобів індивідуального захисту від радіоактивних та небезпечних хімічних і біологічних речовин.
25. Класифікація і токсичність отруйних небезпечних хімічних та біологічних речовин і заходи захисту від них. Класифікація і характеристики запалювальних речовин та захист від них.
26. Прогнозування наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО).
27. Організація та проведення спеціального оброблення.
28. Основи дозиметрії та методи визначення небезпечних хімічних речовин. Прилади радіаційної та хімічної розвідки і контролю.
29. Застосування індивідуальних засобів захисту та табельних засобів спеціальної обробки в умовах надзвичайних ситуацій.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

3.1. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни «Професійна підготовка рятувальника»

1. Неклонський І.М., Собина В.О., Тарадуда Д.В. Тактика ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: практикум. Видання 2-ге, виправлене та доповнене. Харків, 2020. 164 с.
2. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.
3. Коломенов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежного-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.
4. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.
5. Наказ МВС України від 30.12.2014 року № 1417 Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні.
6. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15 січня 2018 року № 25 "Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників" / Міністерство внутрішніх справ України . – Х. : НУЦЗУ, 2018. – 26 с.
7. Наказ Державної служби України з надзвичайних ситуацій 26 грудня 2022 року № 760 "Про затвердження Методичних рекомендацій з експлуатації та ремонту пожежних рукавів в пожежно-рятувальних підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
8. Рятувальні роботи під час ліквідації надзвичайних ситуацій. Ч. 1 : Посіб. / В.Г. Аветисян, М.І. Адаменко, В.Л. Александров та ін. ; За заг. ред. В.Н. Пшеничного . – К. : Основа, 2006 . – 240 с.

3.2. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни «Організація роботи у непридатному для дихання середовищі»

Основна:

1. Стрілець В.М. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Основи створення та експлуатації / Стрілець В.М. –Х. : АПБУ, 2001. – 118 с. – (Навчальний посібник).
2. Безуглов О.Є. Пожежні рукава та рукавне обладнання: практичний посібник. / Безуглов О.Є., Коломенов О.М. – Харків : УЦЗУ, 2007. – 235 с.
3. Безуглов О.Є. Первинна підготовка пожежного-рятувальника: навч. посібник / Безуглов О.Є., Коломенов О.М., Іщук В.М. – Х., 2013 – 256 с.
4. Основи створення та експлуатації апаратів на стисненому повітрі / [П.А.Ковальов, В.М. Стрілець, О.В.Єлізаров, О.Є.Безуглов] – Х., 2005. – 359 с.
5. Основи створення та експлуатації засобів індивідуального захисту / [Стрілець В.М., Ковальов П.А., Бородич П.Ю., Росоха С.В.] – Харків :

НУЦЗУ, 2014. – 360 с.

6. Бородич П.Ю. Закономірності діяльності рятувальників при проведенні аварійно-рятувальних робіт на станціях метрополітену: моногр. / В.М. Стрілець, П.Ю. Бородич, С.В. Росоха; НУЦЗУ. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2012. – 112 с.

7. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка: (Історія, сьогодення, майбутнє) / [О.М. Ларін, І.М. Грицина, С.В. Васильєв, Кривошей Б.І.] – Х.: АГЗУ, 2005. – 256 с.

8. Пожежна тактика: Підручник / [П.П. Ключ, В.Г. Палюх, А.С. Пустовой та ін.] – Х.: Основа, 1998. – 526 с.

9. Пожежно-рятувальна підготовка / [Безуглов О.Є., Горпинич І.А., Олійник Д.В. та ін.] – Х. : КП «Міська друкарня», 2011 – 228 с.

Додаткова

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.

2. Наказ МВС України від 12.06.2023 року № 480. Про затвердження Змін до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1186-23#Text>].

3. Наказ МВС України від 10.02.2022 року № 116 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Зі змінами від 07.03.2023 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text>

4. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Зі змінами від 14.05.2024 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-18#Text>

5. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

6. Наказ МВС України від 30.12.2014 року № 1417 Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні.

7. Правила експлуатації та типові норми належності вогнегасників. Наказ МВС України № 25 від 15.01.2018 р.

8. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій. ДК-019:2010.

9. Наказ ДСНС України від 26.12.2022 р. № 760 Про затвердження Методичних рекомендацій з експлуатації та ремонту пожежних рукавів в пожежно-рятувальних підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0760388-22#Text>

10. Порядок організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості,

радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження. Наказ МВС України № 780 від 25.09.2023 р.

11. Положення про газодимозахисну службу Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наказ ДСНС № 870 від 31.10.2023 р.

3.3. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни **«Первинна військово-професійна підготовка»**

1. Матухно В.В., Толкунов І.О., Попов І.І., Іванець Г.В., та ін. Основи спеціальної та військової підготовки: підручник. Харків : НУЦЗУ, 2021. 275 с.

2. Назаров О. О., Барбашин В. В., Толкунов І. О., Рютін В. В. Основи організації піротехнічних робіт : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2011. 333 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_4#up.

3. Довідник офіцера сил цивільного захисту / заг. ред. О. В. Ховранюка. Кам'янець-Подільський : ВРВД ВП ПДАТУ, 2006. 300 с.

4. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. Основи спеціальної та військової підготовки : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2016. 106 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_3#up.

5. Удянський М. М., Толкунов І. О., Бондаренко О. О., Матухно В. В., та ін. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2019. 156 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_1#up.

6. Полякова Н. О. Навчальна туристична топографо-краєзнавча практика : навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності туризм. Київ, КНУ Т. Шевченка. 2017. 33 с.

7. Бойові токсичні хімічні речовини : підручник у 3 т. Т. 1. Хімічна зброя / В. В. Дядченко, С. Ю. Петрухін, О. І. Новіков. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 532 с.

8. Наказ МВС від 29.11.2019р. №1000 «Про затвердження Методики прогнозування наслідків вилливу (викиду) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті».

Голова фахової атестаційної комісії:

Віталій СОБИНА